

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

19 ביולי 2010

538

ח' באב התש"ע

עמוד

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 66) (ייעול ההליכים הפליליים), התש"ע-2010 1398

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 66) (ייעול ההליכים הפליליים), התש"ע-2010

1. תיקון סעיף 74 בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 74 –

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

”(א1) (1) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי תובע שלא להעמיד לעיונו של נאשם, של סניגורו או של אדם אחר כאמור באותו סעיף קטן, ראייה הכלולה בחומר חקירה שלגביה הוגשה בקשה להוצאת תעודת חיסיון לטובת המדינה לפי סעיף 44 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל”א-1971² (בסעיף זה – תעודת חיסיון לטובת המדינה) או תעודת חיסיון לטובת הציבור לפי סעיף 45 לפקודה האמורה (בסעיף זה – תעודת חיסיון לטובת הציבור), או שיש כוונה להגיש לגביה בקשה כאמור, עד למועד קבלת החלטה בבקשה או עד למועד כמפורט להלן לפי העניין, לפי המוקדם מביניהם:

ד ב ר י ה ס ב ר

שעניינו עיון בחומר החקירה, ולקבוע כי תובע רשאי שלא לאפשר לנאשם לעיין בראייה הכלולה בחומר החקירה שלגביה הוגשה או נבחנת אפשרות להגיש בקשה להוצאת תעודת חיסיון לפי סעיפים 44 או 45 לפקודת הראיות, ובלבד שברשימת החומר שנאסף או נרשם בידי הרשות החוקרת כאמור בסעיף 74(א) יצוין כי קיים חומר שלגביו הוגשה בקשה לתעודת חיסיון או שנבחנת אפשרות להגשת בקשה כאמור. כן מוצע להגביל את המועדים שבהם רשאי תובע שלא להעמיד ראייה לעיון הנאשם, סניגורו או אדם אחר מטעמו בשל הגשה או כוונה להגיש בקשה להוצאת תעודת חיסיון, וזאת כדי למנוע השהיית הליכים במקרים של השתוות בהגשת הבקשה או מתן החלטה בבקשה בחלוף פרק זמן ארוך.

לפי המוצע, דחיית זכות העיון בחומר כאמור תהיה עד לקבלת החלטה בבקשה להוצאת תעודת חיסיון, או עד תום 60 ימים מיום הגשת כתב האישום – לגבי תעודת חיסיון על פי סעיף 45 לפקודת הראיות, או 90 ימים מיום הגשת כתב האישום – לגבי תעודת חיסיון על פי סעיף 44 לפקודת הראיות, לפי המוקדם מביניהם. מוצע לקבוע זמן ארוך יותר לגבי תעודת חיסיון לפי סעיף 44 לפקודת הראיות, הניתנת בנימוק שמסירת החומר עלולה לפגוע בביטחון המדינה או ביחסי החוץ של המדינה, משום שהניסיון מלמד שנדרש פרק זמן ממושך יותר כדי לבחון אם יש צורך בהוצאת תעודת חיסיון במקרה זה בשל היקף החומר החסוי, טיבו ורגישותו. כיוון שיתכנו מקרים שבהם ליבון הצורך בהוצאת תעודת חיסיון יצריך פרק זמן ארוך מהממוצע, מוצע להסמיך את בית המשפט להאריך את המועדים האמורים על פי בקשת תובע.

כללי החוק המוצע מטרתו ליישם בחקיקה את המלצות הוועדה המייעצת לשר המשפטים לעניין סדר דין פלילי, בראשות כבוד שופטת בית המשפט העליון מרים נאור, אשר מונתה בידי שר המשפטים (להלן – הוועדה) ושהמלצותיה ניתנו בחודש ינואר 2008.

הוועדה המליצה, בין השאר, על ייעול ההליכים הפליליים בבתי המשפט באמצעות מתן כלים לבית המשפט, שיאפשרו לו לנהל את הדיון ביעילות רבה יותר תוך הבנת התמונה הכוללת והתמצאות במהלך הציפוי של המשפט וברלוונטיות של הראיות המובאות לפניו, כבר בתחילת ההליך. ניהול ההליך תוך שימוש בכלים אלה עשוי לתרום, בעיקר בתיקים מורכבים, לחיסכון בזמן דיון מיותר הנובע מהעדר עדים מיותרים וחקירות סרק של עדים. כלים אלה אמורים לסייע לבית המשפט לברר באופן יעיל את הסכמת הצדדים לשאלות עובדתיות ומשפטיות ולקבילות ראיות, ולצמצם את המחלוקות ביניהם בנושאים אלה. בהצעת החוק נעשה מאמץ להבטיח שקידום ייעול ההליך הפלילי כאמור לא ייעשה על חשבון זכותו של הנאשם להליך הוגן.

המלצה נוספת של הוועדה היא לסייע במימוש זכות העיון של נאשם בחומר החקירה בעניינו, באמצעות הגבלת המועדים שבהם רשאי תובע שלא לאפשר לנאשם, לסניגורו או לאדם אחר מטעמו, לעיין בחומר החקירה, בשל הגשת בקשה להוצאת תעודת חיסיון לפי סעיפים 44 או 45 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל”א-1971 (להלן – פקודת הראיות).

סעיף 1 מוצע לתקן את סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ”ב-1982 (להלן – החוק),

¹ ס”ח התשמ”ב, עמ’ 41: התש”ע, עמ’ 308.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ’ 421.

(א) לענין ראייה שלגביה הוגשה בקשה להוצאת תעודת חיסיון לטובת המדינה או שיש כוונה להגיש לגביה בקשה כאמור – עד תום 90 ימים מיום הגשת כתב האישום;

(ב) לענין ראייה שלגביה הוגשה בקשה להוצאת תעודת חיסיון לטובת הציבור או שיש כוונה להגיש לגביה בקשה כאמור – עד תום 60 ימים מיום הגשת כתב האישום.

(2) בית המשפט שאליו הוגש כתב האישום רשאי להאריך את התקופות הקבועות בפסקה (1)(א) או (ב), על פי בקשת תובע.

(3) תובע יציין ברשימת החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת כאמור בסעיף קטן (א), את דבר קיומה של ראייה שהוגשה לגביה בקשה כאמור בפסקה (1) או שיש כוונה להגיש לגביה בקשה כאמור;

(2) בסעיף קטן (ה), במקום "לפי סעיף זה" יבוא "בבקשה לפי סעיף קטן (ב)" ואחרי "ניתן לערור" יבוא "בתוך שבעה ימים מיום קבלת ההחלטה".

תיקון סעיף 144

2. במקום סעיף 144 לחוק העיקרי יבוא:

144. "ייעול ניהול המשפט (א) לאחר תחילת המשפט ובכל שלב של הדיון, רשאי בית המשפט, אם הנאשם מיוצג על ידי סניגור, לזמן את הנאשם וסניגורו ואת התובע לדיון שמטרתו ייעול ניהול המשפט, ורשאי בית המשפט בדיון כאמור –

ד ב ר י ה ס ב ר

להביא לפני בית המשפט להוכחת הטענות האמורות בכתב האישום.

עוד מוצע כי במהלך דיון לייעול המשפט לפי סעיף זה, יהיה רשאי בית המשפט להכריע בשאלה שבמשפט הנוגעת לקבילות ראיות וכן בדבר היותה של ראייה שייכת לענין, ובלבד שלא יהיה בהכרעה כאמור בשלב זה כדי לפגוע בהגנת הנאשם. כלי נוסף שמוצע לתת בידי בית המשפט בדיון לפי סעיף זה הוא תכנון ניהול המשפט, ובכלל זה לוחות זמנים ומועדים מתוכננים לזימון עדים. כלי זה נועד לתכנון המשפט בצורה יעילה, וזאת, בין השאר, על ידי קביעת מועדים לדיון מראש, לשם הבטחת התייצבותם של הצדדים והעדים מטעמם. כמו כן, כלי זה נועד לבחינה של משך העדות המסוער של כל עד בהתחשב במשך הקירותיו, הראשית והנגדית, באופן שיאפשר לבית המשפט ולצדדים לתכנן את זמן המשפט ובכך לייעלו.

מוצע כי במהלך דיון לפי סעיף זה יהיה רשאי בית המשפט לשאול את הצדדים שאלות הבהרה בהתייחס לדברים שמסרו, ובלבד שהשאלות לא יחרגו מהדרוש להבהרת דברים אלה. כמו כן, מוצע לקבוע כי אין בדיון כאמור כדי לגרוע מזכותו של כל צד להביא בשלב אחר של המשפט ראיות או טענות שלא הובאו לפני בית המשפט במסגרת דיון זה. זאת, משום שמטבע הדברים במהלך המשפט מתעוררות שאלות, מתחדדות סוגיות ועולים נושאים אשר מצריכים העלאת טענות והבאת ראיות נוספות, גם אם חשיבותם ומשמעותם לא היתה ברורה בראשית המשפט.

כמו כן, מוצע לתקן את סעיף 74(ה) לחוק, שעניינו ערר על החלטת בית המשפט להורות לתובע להתיר לנאשם לעיין בחומר שהוא, לטענתו, חומר חקירה ולא הועמד לעיונו, ולקבוע כי המועד להגשת ערר על החלטות כאמור יהיה 7 ימים ממועד קבלת ההחלטה, וזאת כדי למנוע השהיית ההליכים בידי הנאשם באמצעות עיכוב בהגשת ערר על החלטות מסוג זה.

סעיף 2 סעיף 144 לחוק קובע לאמור:

"הסכמה בדבר עובדות וראיות

144. לאחר תחילת המשפט ובכל שלב של הדיון, רשאי בית המשפט – אם הנאשם מיוצג על ידי סניגור – לזמן את הנאשם וסניגורו ואת התובע כדי לברר הסכמתם לשאלות שבעובדה ולקבילות מסמכים ומוצגים, לרבות הגשתם לא באמצעות עדים."

מוצע להחליף את הסעיף האמור ולקבוע במקומו הסדר שיעמיד לרשות בית המשפט כלים נוספים שבהם יוכל לעשות שימוש לצורך ייעול ניהול ההליך ושיפור יכולת הבנתו את התיק, כבר בתחילת ההליך, וזאת במיוחד בתיקים מורכבים. כך, מוצע להוסיף לכלים הקיימים בסעיף 144 לחוק כנוסחו היום, בין השאר, גם את הסמכות להורות לתובע למסור רשימת ראיות שהוא מבקש לברר את הסכמת הנאשם לקבילותן ולהורות לנאשם למסור את עמדתו (הסכמתו או סירובו) לקבילות הראיות הכלולות ברשימה האמורה, ואת הסמכות להורות לתובע להציג לבית המשפט סקירה כללית של עיקרי הראיות שבדעתו

(1) לברר הסכמה או מחלוקת בשאלות שבעובדה או במשפט ולבחון אפשרות לצמצום המחלוקת בשאלות אלה;

(2) להורות לתובע למסור רשימת ראיות שהוא מבקש לברר את הסכמת הנאשם לקבילותן ולהורות לנאשם למסור את הסכמתו או סירובו לקבילות הראיות הכלולות ברשימה כאמור;

(3) לקבל ראיות שניתנה הסכמת הנאשם לקבילותן, לרבות קבלתן שלא באמצעות עדים;

(4) להכריע בשאלה שבמשפט הנוגעת לקבילות ראיות או להיותה של ראיה שייכת לעניין, ובלבד שלא יהיה בהכרעה כאמור במסגרת דיון לפי סעיף זה כדי לפגוע בהגנת הנאשם;

(5) להורות לתובע להציג לבית המשפט סקירה כללית של עיקרי הראיות שבדעתו להביא לפני בית המשפט לשם הוכחת הטענות האמורות בכתב האישום;

(6) לתכנן את ניהול המשפט, ובכלל זה לקבוע מועדים לזימון עדים ולוחות זמנים משוערים לעדותם.

(ב) במהלך דיון לפי סעיף זה רשאי בית המשפט לשאול את הצדדים שאלות הבהרה בהתייחס לדברים שנמסרו על ידם, ובלבד שהשאלות לא יחרגו מהדרוש להבהרת דברים אלה.

(ג) אין בדברים שנמסרו על ידי הצדדים בדיון לפי סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של כל צד להביא בשלב אחר של המשפט ראיות או טענות שלא הובאו לפני בית המשפט בדיון כאמור;

תיקון סעיף 152 3. בסעיף 152 לחוק העיקרי –

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

”(א) (1) לא בוטל האישום מכוח טענה מקדמית, ישאל בית המשפט את הנאשם מה תשובתו לכל אחת מהעובדות הנטענות בכתב האישום, בנפרד, ובלבד שמצא כי ניתנה לנאשם אפשרות לעיין בחומר החקירה וברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, בהתאם להוראות סעיף 74(א) ובכפוף להוראות סעיף 78, ולא מתקיים לגבי אותו אישום אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

מוסמך לערוך כמה דיונים כאלה במהלך ניהול המשפט, כפי שימצא לנכון, ככל שיהיה בכך להביא תועלת לניהול המשפט.

סעיף 3 לפסקאות (1) ו-(2)

סעיף 152 לחוק, שעניינו תשובת הנאשם לאישום, קובע בסעיף קטן (א) לאמור:

”(א) לא בוטל האישום מכוח טענה מקדמית, ישאל בית המשפט את הנאשם מה תשובתו לאישום; הנאשם רשאי שלא להשיב, ואם השיב, רשאי הוא בתשובתו להורות

יצוין כי דיון מקדמי שרשאי בית המשפט לנהל בתחילת המשפט, לפי סעיף 143א לחוק, אינו נותן מענה מספק ליעול ניהול הדיון. שכן דיון מקדמי ניתן לקיים רק בהסכמת הצדדים ובפני שופט שאינו דן בתיק העיקרי; ניתן לקיימו רק בתחילת המשפט והוא מתקיים בדרך כלל בעבירות הקלות יותר במטרה להביא לסיום הדיון, בין השאר, בדרך מוסכמת של הסדר טיעון.

זאת לעומת דיון לפי סעיף 144 המוצע שיכול שיתקיים לאחר תחילת המשפט ובכל שלב של הדיון והשימוש בו צופה פני ניהול משפט. יובהר, כי בית המשפט יהיה

(א) חומר החקירה כולל ראייה שתובע רשאי שלא להעמיד לעיני הנאשם, סניגורו או אדם אחר, בהתאם להוראות סעיף 74(א1);

(ב) תלויה ועומדת לפני בית המשפט בקשה לפי סעיף 74(ב) שהוגשה בתוך 30 ימים מהמועד שבו ניתנה אפשרות לנאשם, לסניגורו או לאדם אחר כאמור בסעיף 74(א) לעיני בחומר החקירה או 21 ימים לפני המועד הקבוע למתן תשובת הנאשם לאישום, לפי המאוחר מביניהם;

(ג) תלוי ועומד לפני בית המשפט ערר לפי סעיף 74(ה) או שטרם חלף המועד להגשת ערר כאמור;

(ד) תלויה ועומדת לפני בית המשפט עתירה לגילוי ראייה החסויה לפי דין.

(2) על אף הוראות פסקה (1), רשאי בית המשפט, אף אם לא מתקיים תנאי מהתנאים המנויים באותה פסקה –

(א) לשאול את הנאשם מה תשובתו לכל אחת מהעובדות הנטענות בכתב האישום, בנפרד, ובלבד שהנאשם נתן את הסכמתו לכך והוא מיוצג בידי סניגור;

(ב) להתיר לנאשם להשיב לאישום בדרך של הודיה או כפירה בעובדות הנטענות בכתב האישום, כולן או מקצתן, בלי למסור תשובה לכל אחת מהעובדות הנטענות בכתב האישום, בנפרד, אם שוכנע לאחר ששמע את עמדות הצדדים לעניין זה, שאי קיומו של תנאי מהתנאים המנויים בפסקה (1) אינו פוגע ביכולת הנאשם להשיב כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

האישום, אלא לאחר שמצא שלנאשם ניתנה אפשרות לעיני ככל חומר החקירה שהוא זכאי לעיני בו וכי לא תלויים ועומדים לפני בית המשפט הליכים בעניין חומר זה. ואולם מוצע לקבוע כי אפשרות אימתן תשובת הנאשם בשל בקשה לפי סעיף 74(ב) לחוק תחול רק אם הוגשה הבקשה לפי סעיף זה בתוך 30 ימים מהמועד שבו נתאפשר לנאשם או לסניגורו לעיין בחומר החקירה, או לכל המאוחר 21 יום לפני המועד הקבוע למתן תשובת הנאשם לאישום, וזאת כדי למנוע השהייה מכוונת של הליכים אלה ובכך לגרום להימשכות ההליך הפלילי מעבר לנדרש.

עם זאת, מוצע לאפשר לבית המשפט לשאול את הנאשם מה תשובתו הנפרדת לכל אחת מעובדות כתב האישום, אף אם לא מצא כי התקיימו כל התנאים המפורטים בסעיף 152(א)1, אם הנאשם מיוצג ונתן את הסכמתו לכך. עוד מוצע להעניק לבית המשפט שיקול דעת להתיר לנאשם להשיב לאישום, אף אם לא מצא כי התקיימו התנאים המפורטים בסעיף 152(א)1, אם שוכנע כי אין בכך כדי לפגוע ביכולת הנאשם להשיב כאמור. במצב כזה, יתיר בית המשפט לנאשם להשיב לכתב האישום תשובה בדרך של הודיה או כפירה בעובדות כתב האישום, כולן או מקצתן, בלי למסור תשובה נפרדת לכל אחת מהעובדות הנטענות בכתב האישום, בדומה למצב החוקי הקיים בהתאם לסעיף 152(א) לחוק בנוסחו כיום,

בעובדות הנטענות בכתב האישום, כולן או מקצתן, או לכפור בהן, וכן לטעון עובדות נוספות בין אם הודה כאמור ובין אם לא; השיב הנאשם באחת הדרכים האמורות, רשאי בית המשפט לשאול אותו שאלות, ובלבד שהשאלות לא יחרגו מהדרוש להבהרת תשובת הנאשם; תגובת הנאשם יכול שתיעשה על ידי סניגורו.”

מאחר שכפירה כללית נטען בכתב האישום בהתאם למצב החוקי הקיים, אין בה כדי לסייע לבית המשפט בהבנת יריעת המחלוקת האמיתית שבין הצדדים, מוצע להחליף את סעיף קטן (א) המצוטט לעיל ולקבוע כי בית המשפט יהיה רשאי לשאול את הנאשם מה תשובתו הנפרדת בהתייחס לכל אחת מהעובדות הנטענות בכתב האישום ויסיביר לנאשם כי אם ברצונו לטעון טענה בדבר סייג לאחריותו הפלילית בהתאם להוראות פרק ה' לחוק העונשין, התשל"ז-1977, עליו לעשות כן בשלב זה.

עוד מוצע לקבוע כי לאחר ששאל בית המשפט את הנאשם מה תשובתו לכתב האישום כאמור, יהיה רשאי הנאשם שלא להשיב. כך נשמרת לנאשם זכותו הקיימת שלא להשיב לכתב האישום, אם כי בהתאם לסעיף 152(ב) לחוק הימנעות הנאשם מלהשיב עשויה לשמש חיווק למשקל הראיות של התביעה.

לפי המוצע, בית המשפט לא ישאל את הנאשם מה תשובתו הנפרדת לכל אחת מהעובדות הנטענות בכתב

- (3) נשאל הנאשם כאמור בפסקאות (1) או (2), ראשי הוא להשיב לאישום בהתאם להוראות אותן פסקאות או שלא להשיב לאישום.
- (4) השיב הנאשם לאישום יחולו הוראות אלה:

(א) הנאשם ראשי לטעון טענות נוספות, בין אם הודה בעובדה ובין אם כפר בה;

(ב) בית המשפט ראשי לשאול את הנאשם שאלות הבהרה, ובלבד שהשאלות לא יחרגו מהדרוש להבהרת תשובת הנאשם;

(ג) היה הנאשם מיוצג בידי סניגור, תימסר תשובת הנאשם לאישום ותשובתו לשאלות בית המשפט כאמור בפסקת משנה (ב), על ידי סניגורו.

(5) הומצא חומר חקירה לנאשם לאחר מתן תשובתו לאישום, ראשי בית המשפט, לבקשת הנאשם, להתיר לו לתקן את תשובתו לאישום;

(2) בסעיף קטן (ב), אחרי "להשיב לאישום" יבוא "בדרך האמורה בסעיף קטן (א)", אחרי "או" יבוא "הימנעות הנאשם להשיב" ובמקום "כאמור בסעיף קטן (א)" יבוא "כאמור באותו סעיף קטן";

(3) בסעיף קטן (ג), אחרי "במקום אחרי הייתי" יבוא "או טענה בדבר סייג לאחירותו הפלילית בהתאם להוראות פרק ה' לחוק העונשין" ואחרי "כאמור בסעיף קטן (ד)" יבוא "או (ד)", לפי העניין;

(4) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד) הימנעות הנאשם מלטעון טענה בדבר סייג לאחירותו הפלילית כאמור בסעיף קטן (ג) עשויה לשמש חיווק למשקל הראיות של התביעה."

4. תיקון סעיף 156 – בסעיף 156 לחוק העיקרי –

(1) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "ודברי פתיחה";

(2) האמור בו יסומן "(א)", ובו, במקום "ורשאית היא להקדים להן דברי פתיחה" יבוא "ותקדים להן דברי פתיחה שבהם תפרט את העובדות האמורות ותסקור את עיקרי הראיות שבדעתה להביא לפני בית המשפט להוכחתן";

ד ב ר י ה ס ב ר

לאור התיקון המוצע בסעיף קטן (א), מוצע לקבוע בסעיף קטן (ב) כי גם הימנעות הנאשם ממתן מענה מפורט לכתב האישום יהווה חיווק למשקל ראיות התביעה.

לפסקאות (3) ו-(4)

מוצע לתקן את סעיף קטן (ג) ולקבוע כי גם הימנעות הנאשם מלטעון במועד התשובה לאישום טענה בדבר קיומו של סייג לאחירות פלילית, והעלאתה בשלב מאוחר יותר במשפט, תשמש חיווק למשקל הראיות של התביעה. בית המשפט יסביר לנאשם גם את תוצאות הימנעותו מלהעלות טענה זו במועד התשובה לכתב האישום כאמור.

סעיפים לצורך ייעול ההליכים וכהשלמה לתיקונים 4 עד 6 המוצעים לשם ייעול ניהול המשפט, מוצע לתקן את סעיף 156 לחוק, העוסק בפרשת התביעה. סעיף זה קובע, בין השאר, כי התביעה ראשית

וזאת כדי שלא למנוע עיכוב בהמשך ניהול ההליך בשל העובדה שלא נמסר לנאשם כל חומר החקירה. בתשובתו לאישום ראשי הנאשם לטעון טענות נוספות, בין אם הודה בעובדות ובין אם לאו.

עוד מוצע לקבוע, כפי שקבוע בסעיף 152(א) כנוסחו היום, כי בית המשפט ראשי לשאול את הנאשם שאלות הבהרה, ובלבד שהשאלות לא יחרגו מהדרוש להבהרת תשובת הנאשם. כן מוצע כי אם הנאשם מיוצג, תימסר תשובתו לאישום ותשובתו לשאלות בית המשפט על ידי סניגורו.

מוצע לקבוע כי אם הועמד לעינוש של הנאשם חומר חקירה לאחר תשובתו של הנאשם לכתב האישום, ראשי יהיה בית המשפט להתיר לנאשם, לבקשתו, לתקן את תשובתו לכתב האישום.

(3) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) לאחר דברי הפתיחה של התביעה כאמור בסעיף קטן (א) רשאי הנאשם לשאת דברי פתיחה מטעמו; נאשמו כמה נאשמים בכתב אישום אחד, יישאו הנאשמים את דברי פתיחתם לפי הסדר שבו הם רשומים בכתב האישום."

5. בסעיף 159 לחוק העיקרי, המילים "ורשאי הוא להקדים להן דברי פתיחה" – יימחקו. תיקון סעיף 159

6. בסעיף 160 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 160

(1) בכותרת השוליים, במקום "סדר הפתיחה והבאת ראיות" יבוא "סדר הבאת ראיות";

(2) במקום "ישאו תחילה את דברי פתיחתם" יבוא "יביאו את ראיותיהם" והמילים "ולאחר מכן יביאו את ראיותיהם, לפי אותו סדר, והכל" – יימחקו.

ד ב ר י ה ס ב ר

דברי פתיחה לאחר דברי הפתיחה של התביעה, אם כי הוא לא יהיה חייב בכך. לשם כך, מוצע להעתיק את המועד שבו ניתנת רשות לסניגור לשאת דברי פתיחה מתחילת פרשת ההגנה לשלב שלאחר דברי הפתיחה של התביעה, כדי שלפני בית המשפט תיפרש תמונה ברורה על המהלך הצפוי של המשפט כבר בראשיתו. על כן, מוצע לבטל את הסיפה של סעיף 159 לחוק, שעניינו פרשת ההגנה, אשר בה קבוע כי הסניגור רשאי לשאת דברי פתיחה בתחילת פרשת ההגנה, ולקבוע רשות זו בסעיף 156 לחוק.

בהתאמה, בשל הקדמת דברי הפתיחה של הסניגור לשלב שלאחר דברי הפתיחה של התביעה, יש להעביר לסעיף 156 את הוראת סעיף 160 רישיה הקובעת כי אם נאשמו כמה נאשמים בכתב אישום אחד, יישאו את דברי פתיחתם לפי הסדר שבו הם רשומים בכתב האישום.

להקדים להבאת ראיותיה דברי פתיחה. כמענה לצורך בהבהרת עמדת התביעה בראשית המשפט, כך שיהיה בידי השופט היושב בדין די מידע כדי לנהל את הדיון ביעילות, מוצע לתקן את סעיף 156 כך שייקבע באופן מפורש שהתביעה תקדים להבאת ראיותיה דברי פתיחה, ושכלל זה תפרט לפני בית המשפט את הטענות שבכתב האישום, ותסקור את עיקרי הראיות שבדעתה להביא לפני בית המשפט להוכחת הטענות האמורות. מטרת התיקון האמור היא להרחיב ולעבות את הכלי של נאום פתיחה, אשר נראה שאין עושים בו שימוש מספיק. נאום הפתיחה עשוי לסייע לבית המשפט להתמצא במהלך הצפוי של המשפט ולתרום להבנת התמונה הכוללת של התיק, ולהביא בכך לייעול ההליכים, וזאת בין אם נערך דיון לפי סעיף 144 המוצע לייעול ניהול המשפט ובין אם לאו. לשם השגת המטרות האמורות, מוצע כי גם הסניגור יהיה רשאי לשאת

דברי הסבר